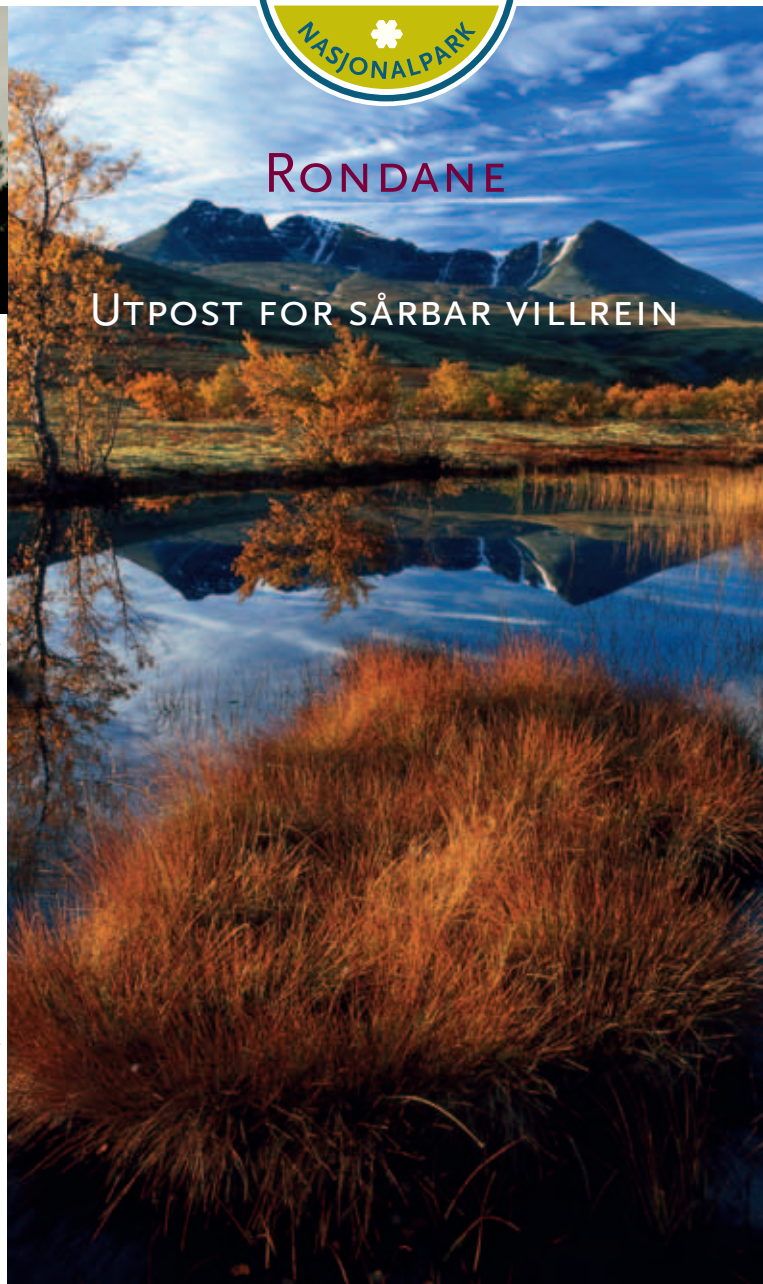

RONDANE

UTPOST FOR SÅRBAR VILLREIN

BENNETT AS. Foto: Stave Håbertenningssjøn, Brattelidagfin Skjellefjell, Hermansen/Len Aarset, Ørnveig Rasmussen, Samtun, Torgun Mørk, Norsk Bildbyrå, Lars Leifdahl, Læris Sørstebø, Arvid Juul.

Norges nasjonalparker – natur som får være seg selv

I Norges nasjonalparker er det naturens lover som gjelder. Det er naturen selv som bestemmer, og gjør ting i sitt eget tempo. Vi oppretter nasjonalparker for å ta vare på store naturområder – fra hav til fjell. For naturens egen skyld, for oss og for kommende generasjoner.

Nasjonalparkene byr på et mangfold av muligheter og opplevelser. Flott og variert natur, jakt, fiske, planter, fugler, dyr og kulturminner.

Ta i mot invitasjonen – bli kjent med naturen og våre nasjonalparker.

Direktoratet for
naturforvaltning

www.dirnat.no

NORGES FØRSTE NASJONALPARK

Rondanemassivet rager mektig over vide, lavdekte fjellvidder. I sør møter du et rolig landskap med mykt avrundede topper. Men fjellene rommer også djupe botner og steile fjellvegger, særlig mot nord og øst. Det er et karrig og steinete høgfjellsterreng der lav og lyng dominerer. Her har villreinen levd i tusener av år. Spor etter fangstanlegg, boplasser og andre kulturminner knyttet til jakt og fangst av villrein finner du i hele Rondane. I dag er nasjonalparken en av Europas siste utposter for den opprinnelige ville fjellreinen.

Rondane ble landets første nasjonalpark i 1962 og utvidet i 2003. Målet er å bevare et egenartet naturområde for ettertida. Her skal landskap, kulturminner, dyr og planter få være i fred, og fjellvandrere finne ro og naturopplevelser.

NATUROPPLEVELSER

Allsidig turterreng

Rondane byr på utallige turmuligheter, fra enkle dagsturer til flere dagers fjellvandring. Terrenget spenner fra fjellskog og rolige flyer til luftige rygger og topper. Kommer du gjennom Gudbrandsdalen er Mysuseter, Høvringen og Grimsdalen viktige innfallsporter. Hovedadkomst i øst er fra Atndalen.

Det er et godt utbygd nett av turisthytter og merkede stier. De merkede stiene mellom Bjørnholla, Rondvassbu og Dørålseter hører til de mest brukte. Ønsker du en toppstur er mulighetene mange. Hele ni av toppene i Rondane rager mer enn 2000 meter over havet. Det krever noen timers vandring i steinur å komme til topps, men belønningen er en storslagen utsikt.

Nettverket av hytter og stier i Rondane fortsetter nordover mot Dovre, østover inn i Alvdal vestfjell og sørover mot Venabygdsfjellet. Har du god tid og liker å gå langt, kan du følge Rondanestien helt fra Hjerkinna på Dovre til Oslo, eller følge merkede stier via Dovrefjell nordvestover til Åndalsnes/Isfjorden.

Villreinen er sårbar for turisme

Rondane er et populært turområde, og det kan til tider være mange folk i fjellet. Det gjelder derfor å ta hensyn til dyre- og plantelivet, spesielt villreinen.

For å lede fjellvandlerne utenom de viktigste leveområdene for villreinen, er flere stier i Rondane blitt nedlagt. Følger du de merkede rutene, er det mindre fare for at dyre- og plantelivet forstyrres. Overnatting i telt bør helst skje på anviste teltplasser ved de betjente turisthyttene for å unngå å komme i konflikt med beiteområder og trekkveier for reinen.

Hva gjør du om du møter villrein?

Reinen er sårbar for forstyrrelser. På våren og sommeren har den små kalver og er svekket etter vinteren, og på sensommeren og høsten beiter den for å bygge opp krefter til vinteren. Ser du villrein bør du bruke terreng og vindretning for å holde avstand. Kommer du nærmere enn 500 – 600 meter, vil reinen flykte, og da flykter den opptil 3 – 4 km. I åpent lende kan reinen oppdage deg på lang avstand, med syn, hørsel eller lukt. Bruk de merkede stiene for ikke å stresse villreinen unødig.

LANDSKAP OG GEOLOGI

Topper og botner

Rondanemassivet utgjør en kompakt samling av topper. Et typisk trekk ved fjellpartiet er slake, avrundede former på den ene sida av toppen som plutselig går over i stupbratte skrenter med djupe, skyggefulle botner på den andre. Botnene er gravd ut av is og snø gjennom årtusener.

Fjella i Rondane består for det meste av bergarten sparagmitt. Den sprekker lett opp i flak og blokker som danner karakteristiske steinurer og blokkmark.

Spor fra istida

Avsmeltingen etter siste istid har satt sine tydelige spor i terrenget. Dalene og botnene ble gravd ut av isen, mens breelvene skar ut trange juv. Enorme mengder løsmasser av grus og stein ble avsatt.

Ved Skranglehaugan sør for Dørålseter er det et underlig landskap med grusrygger og store groper. Søkkene kalles dødisgroper eller grytehull, og skyldes isblokker som ble begravd i grus og steinmasser. Da isklumpene til slutt smeltet, ble det stående igjen søkk i terrenget, nærmest som kratere.

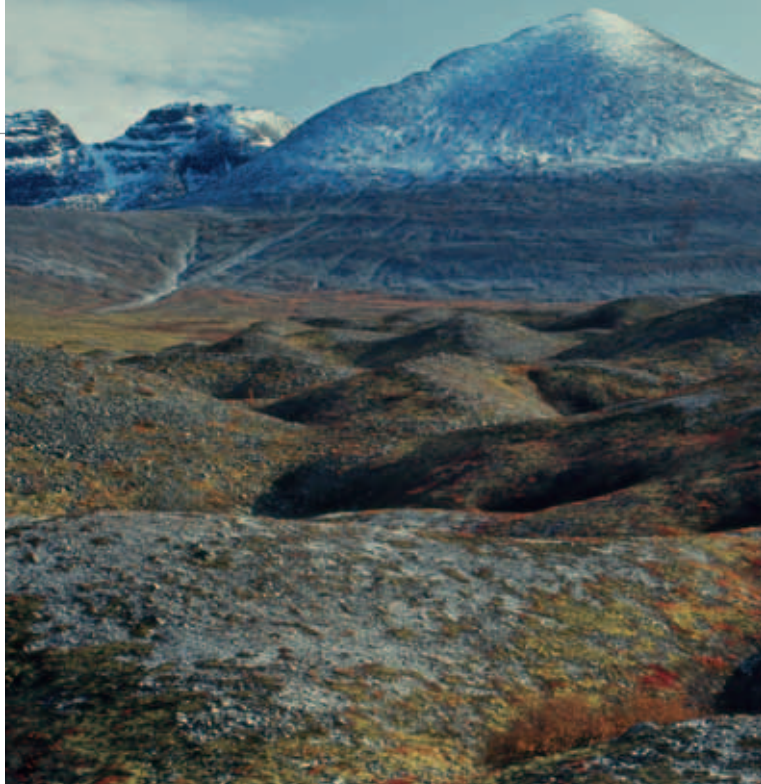
PLANTELIV

Karrige kår for planter

Tørt klima og næringsfattig jordsmonn gir en karrig vegetasjon i Rondane. Det meste av nasjonalparken er snaufjell hvor bare de mest hardføre plantene trives.

Kartlaven gir høg fjellet et gulgrønt skjær. Store vidder er farget gulhvite av kvitkrull og reinlav. Om høsten kan du oppleve lyng og dvergbjørk i flammende fargeprakt. En av de få blomsterartene som klarer seg i høg fjellet, er isssoleia. Den er funnet helt opp i 1700 meters høyde.

I dalførene er vegetasjonen mer variert med bjørkelier og noe furuskog. Vassbulia ved Atnsjøen inneholder en særpreget lavfuruskog med urskogpreg. Andre steder er det høgstauteskog med skogstorkenebb, kvann og tyrhjelm. I sørlige deler av nasjonalparken finnes frodigere vegetasjon med mer næringskrevende arter og vegetasjonstyper bl.a. reinroseheier og rikmyrer.

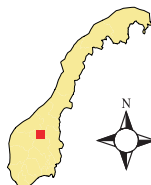

Formgivning og digital kartografi: Gåsvatn kart-tjenester, www.kart-tjenester.no Digitale kartdata: Statens kartverk N250, Tillatelse nr. MAD12002-R125240

TEGNFORKLARING

	Fylkesgrense		Parkering		Campingplass
	Nasjonalpark		Overnatting		Betjent turisthytte
	Landskapsvernområde		Serving		Selvbetjent turisthytte
	Naturrestat		Nasjonalparksenter		

DYRELIV

Opprinnelig fjellrein

I Rondane og Dovrefjellområdet finnes den opprinnelige fjellreinen fortsatt i vill tilstand. Norge har et spesielt ansvar for å ta vare på den ville fjellreinen og leveområdene dens.

Reinen er stadig på vandring og krever sammenhengende naturområder for å kunne overleve i naturlig tilstand. I Rondane er fjellområdene i nord mot Grimsdalen og Vulufjelltraktene i sør spesielt viktige leveområder. Typisk for villreinen er at den over tid skifter både beite- og kalvingsområder. Det betyr at områder som i dag ikke brukes mye, kan ha stor betydning om noen tiår.

Villreinen tilhørte tidligere en stor stamme med vandringsveier fra Rondane, over Dovre til Sunndalsfjella. Veier, jernbane, kraftutbygging, hyttebebyggelse og menneskelig ferdsel har ført til at vandringsveier er skåret over, og leveområdene er redusert. Villreinen lever nå som delstammer i biter av sine tidligere leveområder med liten kontakt.

Intakt høgfjellsøkosystem

I Rondane finner du et tilnærmet intakt høgfjellsøkosystem, med blant annet villrein, jerv, kongeørn og jaktfalk. Av fugleliv finner du særlig arter som er tilpasset et tørt og karrig planteliv, som fjellrype, boltit, heilo, steinskvett, fjellerke og snøspurv.

Jakt og fiske

Hver høst foregår villreinjakt i Rondane. I nasjonalparken er det også tillatt å jakte småvilt som rype, skogsfugl og hare. Mange av fjellvatna har gode bestander av abbor, ørret og røye. Du kan prøve fiskelykka om du har gyldig fiskekort. Etter at Rondavatnet i mange år ble ansett som fisketomt, er det nå registrert stor og fin røye i vatnet. Årsaken er trolig mindre sur nedbør.

HISTORIE OG KULTURMINNER

Spor etter jakt og fangst

I Rondane kan du støte på tallrike spor etter den gamle jakt- og fangstkulturen. Det antas at fangst av villrein går 5-6000 år tilbake i tid. Spor i terrenget omfatter bl.a. fangstgroper, ledegjerder, steinbuer, hellere og et stort antall bogesteller – halvsirkelformede steinmurer der bueskytterne kunne ligge i ly og sikte inn byttet.

Fangstanleggene varierer i størrelse og ligger der hvor villreinen hadde sine trekkveier. Rester etter store massefangstanlegg er funnet ved Verkilsdalen midt i Rondane, Storgrava i Haverdalen og ved Einsethø i Grimsdalen. De rike sporene etter jakt og fangst vitner om tidlig bosetting i området, og det er registrert en rekke steinalderboplasser.

Et fjelleventyr

Opp gjennom tidene er det bygget mange steinbuer i Rondane. Noen ble brukt av jegere og fiskere fra dalen. Andre av tilreisende tyske falkefangere eller engelske foturister. En samling nye og gamle steinbuer finner du ved Peer Gynt-hytta. Uløyhytta er den eldste av disse, og har stått der i minst 200 år. Her overnattet eventyrsamleren Peter Christian Asbjørnsen i 1842. Hans fortelling om bukkeritt og reinsdyrjakt i Rondane har senere inspirert Henrik Ibsen da han skrev om Peer Gynt.

I en nasjonalpark er du naturens gjest

- Gå hvor du vil, på beina eller på ski.
Alt som har motor er i utgangspunktet forbudt.
- Rast hvor du vil, og overnatt gjerne i telt.
Rydd opp etter deg, og ta med søpla hjem.
- Du kan tenne bål, men husk det generelle bålbrandingsforbudet i skogsmark mellom 15. april og 15. september. Vis hensyn når du sanker ved.
- Du kan plukke bær, sopp og vanlige planter til eget bruk. Vis hensyn til kulturminner, vegetasjon og dyreliv. Ta ekstra hensyn i hekke- og yngletida.
- Benytt deg av mulighetene til jakt og fiske.
Husk jakt-/fiskekort. Ikke bruk levende fisk som agn. Du må heller ikke ta med deg levende fisk fra ett vassdrag til et annet.
- Du kan ta med deg hund, men husk båndtvang i perioden 1. mars til 20. august.

Kort om Rondane nasjonalpark

Hvor:

Dovre, Nord-Fron, Sør-Fron, Sel og Ringeby kommuner i Oppland fylke.
Folldal og Stor-Elvdal kommuner i Hedmark fylke.

Fremste særpreg:

Variert, vill og vakker natur. Rondemassivet med flere topper over 2000 meter. Norges eldste nasjonalpark, med opprinnelig fjellrein.

Friluftsliv:

Merkede stier, betjente hytter, fjellvandring, toppturer, fiske, jakt av hare, rype og villrein. Husk jakt- og fiskekort.

Slik kommer du til Rondane nasjonalpark:

E6 Otta-Dovre. Riksveg 27 Ringeby-Folldal. Ulike seterveger og Grimsdalsvegen (vinterstengt).

Informasjon om overnattings- og servicetilbud:

Dombås Turistkontor, tlf. 61 24 14 44, www.dovrenett.no
Folldal Turistinformasjon, tlf. 62 49 02 68, www.folldalsportalen.no
Turistinformasjonen på Otta, tlf. 61 23 03 23.
www.hovringen.no

Kart:

"Rondane Sør" og "Rondane Nord" og "Høvringen-Kvamsfjellet" (1:50 000), "Rondane" (1:100 000)

Opprettet:

1962, utvidet 2003

Areal:

963 km²

Tilliggende verneområder:

Dovre nasjonalpark (egen brosjyre)
Dørålen landskapsvernområde
Frydalen landskapsvernområde
Grimsdalen landskapsvernområde
Atnsjømyrene naturreservat
Flakkstjønnå naturreservat
Frekmyr naturreservat
Mesætermyre naturreservat
Myldingi naturreservat

Nasjonalparksenter:

iNasjonalparker, tlf. 72 40 42 52 (adm.), www.nasjonalparker.org
Dombås, tlf. 61 24 14 44
Folldal, tlf. 62 49 05 05
Otta, tlf. 61 70 07 00

Forvaltning og oppsyn:

Fylkesmannen i Oppland tlf 61 26 60 00
Fylkesmannen i Hedmark tlf 62 55 10 00
Statens naturoppsyn Rondane tlf 99 38 65 03
Fjelloppsynet i Dovre, tlf. 61 24 14 92
Fjelloppsynet i Folldal, tlf. 62 49 00 06
Fjelloppsynet i Ringeby, tlf. 61 28 31 12
Fjelloppsynet i Sel og Vulufjell, tlf. 61 70 08 16
Fjelloppsynet i Sollia, tlf. 62 46 45 74

Mer informasjon:

www.dirnat.no/nasjonalparker